

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060208

DOM
2013-03-20
Stockholm

Mål nr
F 8784-12

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2012-09-18 i mål nr F 1880-12, se bilaga A

KLAGANDE

1. G J

2. M J

Ombud för klagandena: T S

MOTPART

Brastad-Östebo vägsamfällighet

Ombud: U J

SAKEN

Klandertalan enligt samfällighetslagen

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen avskriver målet från vidare handläggning såvitt avser M J.
2. Mark- och miljööverdomstolen fastställer mark- och miljödomstolens domslut i överklagade delar.

Dok.Id 1061684

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

3. G J och M J ska solidariskt ersätta Brastad-Östebo vägsamfällighet för rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen med 10 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) från dagen för Mark- och miljööverdomstolens dom tills betalning sker. Av beloppet avser 8 000 kr ombudsarvode.
-

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

M J överklagade inledningsvis mark- och miljödomstolens dom men har under målets handläggning återkallat sitt överklagande.

G J har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med undanröjande av mark- och miljödomstolens dom, ska förklara att föreningsstämmans beslut den 6 maj 2012 innebar att styrelsen vägrades ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2011.

Brastad-Östebo vägsamfällighet (vägsamfälligheten) har bestritt ändring.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen.

Vägsamfälligheten har yrkat att M J, i och med att han återkallat sitt överklagande, ska förpliktas att ersätta vägsamfälligheten för dess rättegångskostnader oavsett utgången i sak.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Parterna har åberopat samma omständigheter och utvecklat sin talan på i huvudsak samma sätt som i mark- och miljödomstolen, dock med följande förtydliganden och tillägg.

G J

Vid föreningsstämman den 6 maj 2012 begärde M J att andelstalsmetoden skulle tillämpas vid omröstning i frågan om ansvarsfrihet för styrelsen. Begäran avslogs.

Av NJA 2001 s. 848 följer att vid omröstning av frågan om ansvarsfrihet för styrelsen ska andelstalsmetoden tillämpas, om medlem begär det. Frågan om ansvarsfrihet har ett starkt samband med möjligheten för en medlem att föra talan om skadestånd mot en styrelseledamot. Om föreningsstämman beviljar styrelsen ansvarsfrihet finns inte

längre någon möjlighet att föra talan om skadestånd mot styrelsen. Hade omröstning i frågan om ansvarsfrihet skett enligt andelstalsmetoden hade styrelsen inte beviljats ansvarsfrihet.

Vägsamfälligheten

Anledningen till att omröstning skedde i enlighet med huvudtalsmetoden var att föreningsstämman redan bifallit M Js begäran om slutna omröstning.

M Js senare begäran om att omröstning skulle ske enligt andelstalsmetoden kunde inte kombineras med att omröstningen också skulle vara slutna.

G Js rätt att föra talan om skadestånd mot styrelsen har inte avskurits genom föreningens beslut i frågan om ansvarsfrihet. Även om en tiondel av föreningens medlemmar eller fler, men färre än hälften av de röstberättigade på stämman, röstar emot ansvarsfrihet så har styrelsen erhållit ansvarsfrihet enligt 49 § andra stycket lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter (SFL). Däremot är i en sådan situation dörren också öppen för en skadeståndstalan mot föreningens styrelse.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen har avgjort målet utan huvudförhandling med stöd av 50 kap. 13 § andra stycket 2 rättegångsbalken.

M Js överklagande

M J har återkallat sitt överklagande och målet såvitt avser honom ska därför skrivas av.

G Js överklagande

G J har genom sin talan om klander angripit föreningsstämmans beslut att bevilja styrelsen ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2011. Grunden för talan är att omröstning borde ha skett enligt andelstalsmetoden samt att om så skett hade styrelsen inte beviljats ansvarsfrihet.

Vid omröstning på föreningsstämma har enligt 49 § första stycket SFL varje närvarande röstberättigad medlem en röst (huvudtalsmetoden). I fråga om ansvarsfrihet ska medlemmarnas röstetal däremot beräknas efter delägarfastigheternas andelstal (den modifierade andelstalsmetoden) om medlem begär det, se NJA 2001 s. 848. Något hinder mot att tillämpa andelstalsmetoden vid slutna omröstning finns inte och Mark- och miljööverdomstolen finner därför att föreningsstämman borde ha bifallit begäran om att omröstning av frågan om ansvarsfrihet skulle ske enligt andelstalsmetoden.

För att det klandrade beslutet ska upphävas krävs att den konstaterade bristen – att omröstning borde ha skett enligt andelstalsmetoden – har påverkat utgången av det klandrade beslutet. Den fråga som Mark- och miljööverdomstolen därmed har att ta ställning till är om styrelsen hade beviljats ansvarsfrihet om omröstning skett enligt andelstalsmetoden.

När det gäller skadeståndsskyldighet för styrelseledamot m.fl. och talan om sådan ersättning hänvisas i 54 § SFL till 13 kap. lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar (LEK). Enligt 13 kap. 5 § LEK kan talan om skadestånd till föreningen väckas, om vid en föreningsstämma majoriteten eller en minoritet bestående av minst en tiondel av samtliga röstberättigade har biträtt ett förslag om att väcka skadeståndstalan eller, såvitt gäller en styrelseledamot eller verkställande direktören, har röstat mot ett förslag om att bevilja ansvarsfrihet.

G J har gjort gällande att bestämmelsen i 13 kap. 5 § LEK ska tolkas som att ansvarsfrihet kan beviljas endast om inte en minoritet om en tiondel av samtliga röstberättigade röstar emot förslaget. Innebörden av en sådan tolkning är att en minoritet av nämnda storlek skulle kunna förhindra att styrelsen beviljas ansvarsfrihet.

Enligt Mark- och miljööverdomstolens mening ger varken lagtextens ordalydelse eller dess förarbeten utrymme för en sådan tolkning. I prop. 1986/87:7, sid. 254, anges att om ansvarsfrihet har beviljats föreningsledningen så kan talan om skadestånd sedan i princip inte anställas genom beslut av föreningsstämman. Däremot har en minoritet bestående av en tiondel av samtliga röstberättigade möjlighet att väcka talan, under förutsättning att en sådan minoritet har röstat emot ansvarsfrihet.

Mark- och miljööverdomstolens slutsats är att i 13 kap. 5 § LEK regleras endast de processrättsliga förutsättningarna för att en talan om skadestånd ska kunna väckas mot bl.a. en styrelseledamot. I avsaknad av annan särskild omröstningsregel för frågan om ansvarsfrihet ska, enligt 49 § andra stycket SFL, som stämmans beslut gälla den mening som har fått flest röster.

I målet har det inte gjorts gällande att det klandrade beslutet inte skulle ha biträtts av en enkel majoritet av de närvarande medlemmarna även vid användande av andelstalsmetoden. Mark- och miljööverdomstolen instämmer därför i mark- och miljödomstolens bedömning att styrelsen hade beviljats ansvarsfrihet även med en omröstning enligt den metoden. Mark- och miljödomstolens domslut ska därför fastställas.

Rättegångskostnaderna i Mark- och miljööverdomstolen

Enligt 18 kap. 1 § rättegångsbalken ska G J, som tappande part i Mark- och miljööverdomstolen, ersätta vägsamfälligheten för dess rättegångskostnader. M J har först i ett sent skede återkallat sitt överklagande och Mark- och miljööverdomstolen finner därför att även han, enligt 18 kap. 5 § rättegångsbalken, ska ersätta vägsamfälligheten för dess rättegångskostnader. I enlighet med vad som följer av 18 kap. 9 § rättegångsbalken ska G J och M J svara för vägsamfällighetens rättegångskostnader solidariskt. Det av vägsamfälligheten yrkade beloppet är skäligt.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2013-04-17

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Lars Borg, tekniska rådet Jan Gustafsson samt hovrättsråden Eywor Helmenius, referent, och Margaretha Gistorp.

Föredragande har varit hovrättsfiskalen Erika Löfgren.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2012-09-18
meddelad i
Vänernsborg

Mål nr F 1880-12

KÄRANDE

1. H H

Ombud: M J

2. G J

Ombud: M J

3. M J

SVARANDE

Brastad-Östebo vägsamfällighet

Ombud: U J

3

SAKEN

Klandertalan enligt samfällighetslagen

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen ogillar käromålet.

H H, G J och M J ska solidariskt betala
ersättning till Brastad-Östebo vägsamfällighet för dess rättegångskostnader med
18 750 kr, som avser ombudsarvode, jämte ränta enligt lag.

YRKANDEN M M

Målet avser klander av ett beslut vid föreningsstämma i samfälligheten den 6 maj 2012 att bevilja styrelsen ansvarsfrihet för det gångna verksamhetsåret (2011).

H H, G J och M J har yrkat att stämmans beslut ska förklaras vara att styrelsen vägrades ansvarsfrihet. Som grund för käromålet har de anfört bl.a. följande.

På stämman begärdes votering, sluten votering, enligt föreningens stadgar samt att andelstalsmetoden skulle användas. Stämmans ordförande gick med på votering och sluten votering men vägrade beräkning enligt andelstalsmetoden. H H röstade genom ombud Nej, 1584 andelar. G J röstade Nej, 4055 + 3050 = 7105 andelar. Summa 8689 andelar Nej av föreningens 75623 totala antal andelar = 11,49% Nej.

Enligt §§ 53-54 SFL samt 13 kap. lagen om ekonomiska föreningar räcker det med att 1/10 (10%) röstberättigade av samtliga röstar Nej i frågan om ansvarsfrihet för att vägra styrelsen ansvarsfrihet (minoritetsregeln). Enligt 49§ SFL gäller andelstalsmetoden. Beslut om ansvarsfrihet är en ekonomisk fråga, dom Högsta domstolen 2001-12-11, mål nr T 2899-00.

Anledningen till varför ordförande J J vägra andelstalsmetoden på stämman 2012 verkade vara enligt honom, att begäran om detta skulle ha skett för sent, trots att det begärdes i samband med begäran om votering och sluten votering. En begäran om att en reservation mot beslutet skulle skrivas in i beslutsprotokollet vägrades, styrelsen påstod att reservationen skulle framföras innan beslutet togs, och ordförande J J påstod att reservationen framfördes för sent, några sekunder efter klubbslaget.

Samfälligheten har bestritt bifall till käromålet och har anfört bl.a. följande.

Beslutet om ansvarsfrihet för styrelsen har tillkommit i behörig ordning och det strider ej mot vare sig lag eller stadgar. Även om formfel skulle anses föreligga vid stämmans behandling av frågan om ansvarsfrihet, så skall talan ogillas på den grunden att formfelet ej påverkat utgången av omröstningen vid stämman.

Protokollet från stämman speglar korrekt vad som förevar gällande den på dagordningen anmälda frågan om ansvarsfrihet för styrelsen; efter att revisionsberättelsen föredragits ställde stämмоordföranden frågan om styrelsen kunde beviljas ansvarsfrihet varvid innan acklamationsbeslut klubbades slutet votering begärdes av M J. Framställan bifölls genom att ordföranden klubbade att så skulle ske, varvid proceduren med fördelning av röstsedlar inleddes. I samband härmed begärde plötsligt M J att andelstalsmetoden skulle användas vid rösträkningen. Stämмоordföranden förklarade då, att omröstningsproceduren påbörjats och att stämmans beslut var att detta skulle ske som en slutet omröstning, varvid andelstalsmetoden ej kan tillämpas. Rösträkningen genomfördes därefter i enlighet med huvudregeln i 49 § SFL, huvudtalsmetoden.

Det är korrekt påstått av M J, att Högsta domstolen har avgjort, att omröstning om ansvarsfrihet för styrelsen skall ske efter andelstalsmetoden om så begärs av medlem. Här menar föreningen att en sådan begäran framställts för sent eller i vart fall, att den inte kan kombineras med den av M J av stämman bifallna begäran om slutet omröstning. För det fall domstolen ändå skulle finna att en formaliabrist är för handen i stämmans hantering, skall stämmobeslutet ändå inte upphävas i enlighet med den fasta rättspraxis som föreligger, att endast formfel som har haft inverkan på utgången av beslutet skall leda till upphävande. Eftersom det vid omröstningen på förevarande stämma i Brastad-Östebo sff endast var två medlemmar som röstade emot ansvarsfrihet, så kan konstateras att oavsett hur man räknar rösterna, så uppgår inte avslagsrösterna till annat än en mycket liten minoritet av rösterna. Eftersom det saknas skäl ifrågasätta Js uppgift, att de två som röstade nej bestod av hans mor, samt den han var ombud för, kan vid en

andelstalsräkning i efterhand konstateras, att dessa sammanlagt utgjorde 8.689 andelar av föreningens totala 75.623 andelar.

Vid genomgång av kändenas argumentation i stämningsansökan kan man inte undgå att reflektera över att stämningsansökan kan ha inletts till MMD efter en villfarelse om innehållet i bestämmelsen om skadeståndsskyldighet i 54 § SFL. Nämda bestämmelse hänvisar som bekant till regelverket i 13 kapitlet i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar, som enligt bestämmelsen skall äga motsvarande tillämpning för en samfällighetsförening vid t.ex. styrelsens skyldighet att ersätta skada. Som framgår av 13:5 kan en talan om skadestånd till föreningen väckas om en minoritet av minst en tiondel av samtliga röstberättigade röstat mot ansvarsfrihet för en styrelseledamot. Sålunda behöver inte en sådan minoritet gå omvägen via en klandertalan enligt 53 § för att kunna anhängiggöra en skadeståndstalan mot styrelsen å föreningens vägnar, när de formella förutsättningarna en talan enligt 13:5 är uppfyllda. Förvisso har inte rösträkning skett enligt andelstalsmetoden vid förevarande stämman, men eftersom det, som ovan nämnts, saknas skäl ifrågasätta uppgiften i stämningsansökan, att M J på stämman företrädde medlemmen H och att dennes röster tillsammans med G Js röster, tillsammans blir något mer än en tiondel av samtliga röster i föreningen, föreligger förutsättningar för en skadeståndstalan formellt sett. En annans sak är förvisso, att det inte finns någon skada i förevarande fall. Men, naturligtvis kan MMD pröva påstående om en skada och därtill påstående av förekomsten av uppsåt eller oaktsamhet som kan ha grundat den.

Samfälligheten har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader med 18 750 kr, som avser ombudsarvode. Kärandena har inte yttrat sig över yrkandet.

MARK- OCH MILJÖDOMSTOLENS DOMSKÄL

M J har klandrat stämmobeslutet inte endast som ombud för övriga käranden utan även i eget namn. Det framstår som oklart vilken grund han kan ha för att vara behörig att själv klandra beslutet. Med hänsyn till vår bedömning av sakfrågan i det följande saknar detta dock betydelse för utgången.

Som samfälligheten har framhållit är formfel endast skäl att bifalla en klandertalan om felet kan ha inverkat på det beslut som klandras. Varken i lagen om ekonomiska föreningar (till vilken kändena har hänvisat), lagen om förvaltning av samfälligheter eller i samfällighetens stadgar (som kändena har givit in) finns några särskilda omröstningsregler för ansvarsfrihetsfrågor. Frågan skulle alltså avgöras med enkel majoritet. Enligt stämmoprotokollet, som kändena inte har invänt mot i den delen, röstade 20 medlemmar för ansvarsfrihet och 2 emot. Med hänsyn till begränsningsregeln i stadgarnas 5 § Mom. 2, nämligen regeln att ingen kan rösta för mera än en tiondel av på stämman företrädda andelar, står det klart att även med en omröstning enligt andelstal skulle ansvarsfrihet ha beviljats. Käromålet ska alltså ogillas.

Med vår bedömning av huvudsaken ska kändena ersätta samfälligheten för dess rättegångskostnader. Det yrkade beloppet framstår som skäligt.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV425)

Överklagande senast den 9 oktober 2012.

På mark- och miljödomstolens vägnar

Stefan Nilsson

I domstolens avgörande har deltagit chefsrådmannen Stefan och tekniska rådet Sören Karlsson.